

مابین همه بدبختی های متفاوتی که تن رنجور و نزار پاسکال را آزار می داد بیخوابی مداوم و درد دندان نقش عمده ای برعهده داشته اند (آنهم در زمانی که هنر دندانساز بوسیله سلمانی بمقام اجرا درمی آمده و وسیله کار این هنرمندان عبارت از کلبتین و قوت بازویی هم چون هرکول بوده است). شبی (در سال ۱۶۵۸) درد دندان مهیبی او را آزار می داد، بنابراین تصمیم گرفت فکر خود را بکلی متوجه سیکلوئید کند تا درد دندان را فراموش کند و باکمال تعجب مشاهده کرد که درد دندان ناپدید شده است. این موضوع را چنین تعبیر کرد که خداوند نظر داده است که توجه به منحنی سیکلوئید گناه نیست و اگر فعلا بجای آموزش روح خویش درباره خواص آن تفکر کند گناهی مرتکب نشده است ، بنابراین دست بکار شد و مدت هشت روز متوالی به مطالعه هندسه سیکلوئید پرداخت و توانست بسیاری از مسایل مربوط به آن را حل کند.

در همین سال (۱۶۵۸) حس کرد که بیش از همیشه مریض است ، سردرد های جانگداز و پایدار باعث شکنجه دایمی او می شد و به این طریق مدت چهار سال متوالی و مداوم این درد جانسوز او را آزار می داد و فقط گهگاه و بندرت خواب مختصری او را از دست این شکنجه دایمی خلاص می کرد و در تمام این مدت زندگی او هر لحظه به زندگی زهد و مرتاضان شباهت بیشتری می یافت. در ماه ژوئن ۱۶۶۲ گذشت از زندگی را بجایی رسانید که خانه شخصی خویش را بخانواده فقیری که افراد آن مبتلا به آبله مرغان شده بودند بخشید و خود به خانه ژیلبرت خواهرش رفت. بالاخره در روز نوزدهم اوت ۱۶۶۲ بعد از تشنج شدید مرگ بسراغ او آمد و به این زندگانی پرمحنت و رنج خاتمه داد. پاسکال در این هنگام سی و نه ساله بود.

تمام مطالب جالب توجهی که پاسکال در هندسه پیدا کرد اگر به وسیله او کشف نمی شدند بسیار ممکن بود که بعد ها بوسیله دیگران کشف شوند. لیکن هنگامی که پاسکال بکمک فرما تئوری ریاضی احتمالات را ایجاد کرد جهان جدیدی به ریاضی دانان معرفی کرد. بسیار محتمل است که قرنها بعد از آنکه نام پاسکال به عنوان نویسنده ای فرانسوی فراموش شود، باز هم این نام از نظر ابداع حساب احتمالات که اهمیت آن روز افزون است در جهان باقی بماند.

ریاضی دانان نامی اریک تمپل بل ترجمه حسن صفاری